

Asia: VN/1646/2020

Lausuntopyyntö sosiaaliturvkomitean välimietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Sosiaaliturvalainsäädännön yhtenäistäminen (välimietinnön ehdotukset 1 ja 2)1.1 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset hakuajat ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä etuuksissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia etuuksien hakuajojen yhtenäistämisellä voisi olla?

Terveydenhuollossa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erityisosaamisen alueena ovat terveysperustaisen sosiaaliturvan tunteminen ja vajaakuntoisten asiakkaiden/ potilaiden sosiaaliturvaan liittyvien etuuksien neuvonta, ohjaus ja avustaminen. Toiminnassa näkyy, että etuuksien erilaiset hakuajat tuottavat ongelmia asiakkaille, joilla on ennestään vaikeuksia hahmottaa koko sosiaaliturvan kokonaisuutta, koska etuudet joudutaan usein yhteensovittamaan sekä räätälöimään. Lisäksi lääkärin vastaanotolle pääsemiseksi voi olla pitkiä jonotusaikoja, jonka vuoksi esim sairaspäivärahan 2 kk:n takautuva aika koetaan liian lyhyeksi ja aiheuttaa painetta myöskin toimeentulotuen hakemiselle, mihin kaikki eivät kuitenkaan ole oikeuttuja. Myöskin alle 25-vuotiaiden ilman ammattitutkintoa olevien 5 kk:n odotusaika työmarkkinatukeen koetaan kohtuuttomana ja aiheuttaa kärsimystä, epätietoisuutta ja voimattomuutta, erityisesti jos asiakas on vajaakuntoinen, mutta ei kuitenkaan täysin työkyvytön.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen/ ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätökset ovat tietyn aikaa voimassa ja ellei niitä ole pystytty hakemaan tai palvelua ei ole ollut saatavilla, joudutaan miettimään uudestaan koko etuusjärjestelmä, jolloin voi joutua hakemaan sellaista etuutta, mikä ei ole asianmukainen asiakkaan tilanteeseen nähden esim työttömyysetuus, jossa tulee vaatimuksia asiakkaalle, joihin asiakas ei ole kykenevä ja aiheuttaa epätietoisuutta ja tuen tarvetta. Lisäksi ammatillisen kuntoutuksen odottamiseen liittyvä väliaika tuo ongelmia, kun kuntoutustoimet eivät ole vielä alkaneet tai kuntoutuspäätöksen saamisessa kestää. Aiheuttaa painetta hakeutua myös sellaiselle etuudelle, mikä ei ole asiaankuuluva.

Kaiken kaikkiaan etuuksien odotusaikoihin liittyvissä asioissa, joissa odotetaan jotakin toisen etuuden alkamista ja joudutaan hakemaan itselleen epäsovivaa etuutta (sairaspäiväraha, työmarkkinatuki, kuntoutusraha, työkyvyttömyyseläke), aiheuttaa etuuksien yhteensovittamista ja takaisinperinnän uhkaa, mikä aiheuttaa kohtuutonta kärsimystä asiakkaille, jotka eivät ymmärrä

etuuksien viidakkoa. Samanaikaisesti asiakkaalle saattaa tulla päätöksiä etuuksien hylkäämisestä ja myöntämisestä, mitä ei ymmärretä.

Ostavastuuajat tulisivat poistaa sosiaaliturvaetuudesta siirryttäessä toiselle sekä takautuvat hakuajat tulisivat olla samat sairaspäivärahassa, työttömyysetuudessa ja eläkkeissä. Etuuksien nivelvaiheita voisi myös edistää siten, että samalla hakulomakkeella voisi hakea useampaa etuutta ja näin etuuden odotusaikaa voisi lyhentää.

1.2 Aiheuttavatko etuuksien erilaiset tulo- ja palkkakäsitteet ongelmia? Jos aiheuttavat, niin millaisia ja missä tilanteissa? Mitä mahdollisia vaikutuksia tulo- ja palkkakäsitteiden yhtenäistämisellä voisi olla?

Asiakkaiden näkökulmasta Palkkatulo- ja vuositulokäsitteitä tulisi yhdenmukaistaa, koska ne vaikuttavat etuuden laskentatapaan ja määrään. Asiakkaiden on vaikea hahmottaa tai ennakoida tulevaa etuutta. Käsitteitä joutuu selventämään asiakkaille. Erityisesti työkyvyttömyyseläkkeissä vuositulojen laskeminen aiheuttaa turhaa työtä, kun ei olla varmoja siitä, onko asiakas oikeutettu työeläkelaitoksen etuuksiin vai ei sekä se aiheuttaa turhaa odottelua, että asiaan saadaan selvyys. Myöskin asumistuessa on vaikea ennakoida tulevia tuloja 12kk:n ajalta, jos sairausloma on kirjoitettu vain määräajaksi.

2. Toimeenpanon monimutkaisuus ja digitalisaation mahdollisuudet (välimietinnön ehdotukset 3 ja 4)2.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 3 valmistelussa?

Oikea-aikaiset palvelut ja etuudet ovat koko yhteiskunnan järjestelmien kannalta järkevää ja kustannustehokasta. Tämä edellyttää, että myös tunnistetaan ne ammattilaiset, jotka työskentelevät näiden asioiden parissa ovat oikeutettu saamaan tietoja asioiden edistämiseksi. Sähköiset palvelut tulisivat olla mahdollisemman yksikertaiset käyttää ja asiakkaan tulisi pystyä sujuvasti antamaan suostumuksia omien asioiden edistämiseksi ammattilaisille, jotka niitä tarvitsevat palvelupolkujen suunnittelemiseksi sekä kartoittamiseksi. Erityisesti terveydenhuollossa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tulisi saada sujuvasti käyttöönsä asiakkaan ammatillisen kuntoutuksen ja työllistymiseen liittyvien palvelupolkujen suunnittelemiseksi. Suunnitelmia tehdään terveydenhuollossa asiakkaan kanssa moniammatillisesti sekä terveydenhuollossa toimivat sosiaalihuollon ammattihenkilöt auttavat asiakasta näiden palveluiden kartoittamisessa ja suunnittelemassa sekä asiakas tarvitsee niihin usein tukea ja apua. Asiakkaan suunnitelmat ja päätökset tulisivat saada sähköisenä, koska monilla asiakkailla ei ole mahdollista tuoda tulosteita mukaansa ja eivät muista ottaa niitä mukaansa.

2.2 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 4 valmistelussa?

Sähköisiä palveluita kehittäessä tulee myös huomioida heitä, joilla ei ole mahdollisuutta tai kykyä hyödyntää näitä palveluita. Psykiatrian asiakkuudessa on edelleen asiakkaita, jotka eivät halua itselleen esim verkkopankkitunnuksia (liittyy sairauden kuvaan). Palvelut tulisivat saada monikanavaisesti. Terveydenhuollon sosiaalityön asiakaskunnassa on paljon vajaakuntoisia/

toimintakyvyttömiä, jotka eivät itse kykene hoitamaan tai hakemaan palveluita ja heidän asioiden hoito tulisivat turvata myös siten, että asiakkaat eivät syrjäydy sähköisten palveluiden käytöstä.

3. Työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyvät etuudet (välimietinnön ehdotukset 5, 6 ja 7)3.1 Onko eri etuuksia ja eläkkeitä koskevien lakien työkyvyttömyyden käsitteissä epätarkoituksenmukaisia eroja ja jos kyllä, niin millaisia?

Työkyvyttömyys arvioidaan eritavalla työeläkelaitoksissa kuin Kelassa. Osatyökyvyttömyys tulisi huomioida kokonaisuudessaan myös pysyvänä tavoitteena muillekin kuin työhistoriaa omaavilla.

Ristiriitaisuutta aiheuttaa esimerkiksi, että asiakas on saanut hylätyn päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, mutta kuitenkin katsotaan, ettei ole kykenevä ammatilliseen kuntoutukseen? Erityisesti työeläkelaitoksilta tulee näitä päätöksiä paljon. Lisäksi sairaspäiväraha on hylätty, vaikka esimerkiksi psykiatrian asiakkauudessa oleva asiakas ei pysty liikkumaan kodista ulos ja on silmämääräisesti ahdistunut, hylättyjen päätöksien kriteerinä ovat että diagnoosit eivät riitä sairaalomaan (liian lieviä)? Asiakkaan tulisi päästä itse kertomaan omasta tilanteestaan eikä päätökset perustuisi ainoastaan kirjalliseen käsittelyyn.

3.2 Mitä muutoksia lainsäädäntöön (erityisesti etuus- ja palvelulainsäädäntö) tulisi tehdä, jotta lainsäädäntö tukisi työ- ja toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista sekä olemassa olevan työkyvyn hyödyntämistä?

Lainsäädännössä tulisi huomioida joustavammin asiakkaiden osatyökyvyttömyys sekä huomioida asiakaskunta, jotka eivät tähtää täystyöllisyyteen. Järjestelmä tulisi huomioida esimerkiksi, miten kuntouttaa jäljellä olevaa työkykyä, tai mitä palveluita olisi mahdollisuus järjestää, vaikka työkykyä olisi 50%:a. Lisäksi ansiotulojen ja etuuksien yhteensovittaminen olisi yksinkertaisempaa ja joustavaa. Osasairaspäiväraha kausi on liian lyhyt tai työkokeilujakso, missä asiakkaalta vaaditaan pitkänkin työssä poissaoloajan jälkeen max 6kk:n aikana täystyöllisyyttä. Sairaspäivärahakauden tulisi tukea myös jäljellä olevaa työkykyä.

Lainsäädännössä on epä johdonmukaisuutta esim. työkyvyttömän osalta, joka ei täytä työkyvyttömyyseläkkeen kriteerejä, mutta veloitetaan ottamaan koko aikaista työtä vastaan, jotta saa työttömyysetuuden? Lisäksi työeläkelaitoksen myöntäessä osatyökyvyttömyyseläkkeen, se ei enää tarjoa palveluita jäljellä olevan työkyvyn kuntouttamiseksi.

Kuntoutusrahan vaatimukset ovat liian tiukat kuntoutujalle, joka on vajaakuntoinen. Esimerkiksi ammatillisen kuntouksen koulutus edellyttää lähes yhtä hyvää toimintakykyä kuin normaalissa tahdissa opiskeleva, vaikka kriteerinä on sairaus pohja.

3.3 Komitea ehdottaa arvioitavaksi mahdollisuuksia liittää työkykyyn ja työkyvyttömyyteen liittyviin etuuksiin kannustimia ja veloitteita osallistua palvelutarpeen arviointiin ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittaviin palveluihin. Ehdotuksen mukaan palvelujen saatavuus ja saavutettavuus tulee huomioida. Mitä palveluja ehdotetun arvioinnin tulisi koskea?

Erikoissairaanhoidossa kuntoutussuunnitelma tehdään moniammatillisesti, johon asiakas on sitoutunut, mutta riittäviä palveluita ei ole saatavilla. Työvoimatoimiston tulisi verkostoitua heidän kanssa, jossa asiakkaan työllistymiseen ja kuntoutumiseen liittyvä asioita hoidetaan. Työkykyarviointi pitäisi löytyä kaikilta, joiden sairausloma uhkaa pitkittyä. Ainoastaan sosiaalihuollon palvelutarpeen

arviointi ei riitä sairashistorian omaavan henkilön asioiden suunnittelemiseksi ja työllistymiseen liittyvien asioiden suunnittelemiseksi. Terveystuon sosiaalityön päätehtäviin kuuluu avohoidossa olevien asiakkaiden ammatillisten ja työllistymiseen liittyvien polkujen rakentaminen porrasteisesti siten, että se huomio asiakkaan toimintakyvyn. Kannustimia kannattaa käyttää, mutta asiakkaan toimintakyky tulee huomioida. Lähtökohtaisesti ihminen haluaa tehdä töitä, mutta työelämän vaatimukset ovat liian tiukat esimerkiksi psykiatrian asiakkuudessa oleville asiakkaille tai sopivia työpaikkoja ei löydy. Myöskin etuusjärjestelmä ei tue joustavaa työn tekoa, mikä huomio toimintakyvyn vaihtelut.

Nuoria aikuisia ei tulisi siirtää työkyvyttömäksi, vaan välivaiheessa tulisi olla jokin muu etuus. Työkyvyttömyyseläke voi jopa rajoittaa työelämään siirtymistä erityisesti nuorelle aikuiselle, jolle etuus on liian suuri ja siitä siirtyminen pois ei motivoi.

4. Työttömyysturva, työllisyyden edistäminen ja osittainen työllistyminen (välimietinnön ehdotukset 8 ja 9)
4.1 Komitea ehdottaa, että työmarkkinatuen toimivuutta ja uudistamistarpeita selvitetään tilanteissa, joissa työmarkkinoille pääsy tai niille palaaminen on vaikeutunut. Mitä tilanteita ehdotetun selvityksen tulisi koskea?

- osatyökykyisyys, osasairaspäiväraha > käsitteet ovat liian tiukat ja rajaa joustavien polkujen rakentamista

- työpaikkojen joustavuus tai tuki työssä olemiselle (työhönvalmennus)

Työelämän vaatimukset ovat monelle vajaakuntoiselle liian tiukat.

5. Opiskelu ja osaamisen kehittäminen (välimietinnön ehdotukset 10, 11 ja 12)
5.1 Komitea ehdottaa, että etuusjärjestelmän tulee tukea ihmisten jatkuvaa oppimista ja edistää osallistumisen tasa-arvoa. Miten etuusjärjestelmää tulisi uudistaa, jotta se parantaisi osallistumisen tasa-arvoa ja tukisi jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmän uudistamista?

Aikuisväestön jatkokouluttautuminen, jo työmarkkinoilla olevan on hankala tiputtaa omaa tulotasoaan, koska omat menot ovat jo vakioita. Lisäksi opiskelun tulisi pystyä yhteensovittamaan työelämän kanssa, jos se on tulotason ylläpitämisen vuoksi tärkeää.

Myös osatyökykyisen tulisi pystyä opiskelemaan joustavasti.

5.2 Komitea katsoo, että koulutukseen hakeutumisen tulee olla ensisijaista vailla ammatillista tutkintoa oleville nuorille. Miten nuorten sosiaaliturvaa tulisi uudistaa, jotta etuus- ja palvelujärjestelmien monimutkaisuus ja niiden sisälle asetetut kannustimet eivät aiheuttaisi koulutuksen tai muiden palvelujen ulkopuolelle jäämistä tai jättäytymistä?

Uudistuksessa tulisi huomioida tilanteet, joilloin suunniteltu opiskelu ei toteudukaan sovitusti tai nuori ei kykene hakeutumaan opiskeluun tai työelämään heti oppivelvollisuus iän jälkeen. Nivelvaiheet tulisi huomioida siten, että niistä ei aiheudu nuorelle taloudellista haittaa, vaan

etuuksien yhteensovittaminen on jouhevaa (sairaspäiväraha, työmarkkinatuki, opintotuki, kuntoutusraha) Nivelvaiheissa nuorelle saattaa tulla kohtuuttoman pitkiä katkoksia etuuksissa sekä monen etuuden hakemista yhtäaikaan sekä pahimmassa tapauksessa vielä takaisinperintää, joka voi aiheuttaa jatkossa lisätaakan nuorelle ja velkaantumisen.

5.3 Komitea ehdottaa selvitettäväksi edellytyksiä käynnistää opintotukijärjestelmän kokonaisuudistus. Millainen opintotukijärjestelmän uudistus tukisi opiskeluajan toimeentuloa, sujuvaa opiskelua, tavoiteajassa valmistumista ja opiskelijan hyvinvoinnin ja jaksamisen kannalta mielekästä opintopolkua?

Sosiaaliturva kohtelee kaikkein heikoimmin opiskelijoita, jotka yrittävät tosissaan päästä eteenpäin. Opiskelijoita ei pitäisi velvoittaa ottamaan velkaa omien opintojen suorittamiseksi ja näin opetetaan jo velkaantumaan. Opintotukijärjestelmä tulisi olla sellainen, millä pystyy selviämään opinnot läpi ilman työn teon painetta.

6. Lasten ja perheiden sosiaaliturva (välimietinnön ehdotukset 13, 14 ja 15)6.1 Komitea ehdottaa työryhmän perustamista lapsilisän uudistamiseksi. Mitä lapsilisäjärjestelmän eri uudistusvaihtoehtojen valmistelussa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon?

vuoroasuminen

etuuden ei tulisi ohjata asumisjärjestelyitä

6.2 Komitea ehdottaa lastenhoidon tukien järjestelmän uudistuksen käynnistämistä. Miten ja mistä lähtökohdista lastenhoidon tukien järjestelmää tulisi uudistaa?

Lastenhoitotukijärjestelmässä pitäisi ottaa huomioon myös osahoidon tarve, kuten alaluokkalaisten lyhyet koulupäivät sekä koululaisten pitkät kesälomat. Työssä käyvien vanhempien on vaikea irrottautua työstä.

6.3 Vanhemmalla on vastuu lapsensa elatuksesta. Mitä muutoksia sosiaaliturva- tai muuhun lainsäädäntöön tulisi tehdä, jotta se tukisi vanhempien elatuskykyä?

Elatuskyky tulisi turvata kaikissa sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa ja erityisesti, jos on kyseessä yksinhuoltajaperhe. Käytännössä erotilanteessa usein lapset jäävät äidille, joka on ollut huonommin palkattu perheessä. Erotilanteessa vanhempien elatuskyky on epätasapainossa.

7. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen (välimietinnön ehdotus 16)7.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 16 edistämiseksi? Mikä asia tai mitkä asiat on tärkeintä selvittää?

-

8. Toimeentulotuki ja pitkäaikaisen toimeentulotukitarpeen vähentäminen (välimietinnön ehdotukset 17 ja 18)8.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 17 ja 18 edistämiseksi?

-

8.2 Mitkä ovat keskeisimmät toimenpiteet, joilla pitkäaikaista toimeentulotuen tarvetta voidaan vähentää?

-

9. Etuus- ja palvelupolkujen toimivuus ja palvelujen tarjoaminen (välimietinnön ehdotukset 19, 20, 21, 22, 23, 24 ja 25)9.1 Miten työ- ja toimintakyvyn tukemista, seuranta ja arviointia sekä työ- ja toimintakykyä tukevia palveluja tulisi vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollossa?

Järjestelmän tulee tunnistaa, missä asiakkaiden asioita hoidetaan, esimerkiksi terveydenhuollossa toimivien sosiaalityöntekijöiden työnkuva on jäänyt monessa kohdin lainsäädännön valmisteluissa kartoittamatta, vaikka he erityisesti toimivat juuri vajaakuntoisten ja osatyökyvyttömiä työllistymispolkujen, ammatillisten asioihin liittyvien polkujen ja kuntoutuspalveluiden kartoittamisessa ja suunnittelemisessa mukana terveydenhuollon moniammatillisissa tiimeissä. Asiakkaiden palvelupolut ovat oikea-aikaisia, missä huomioidaan asiakkaiden toimintakyky erityisen tarkasti sekä tekevät myös työ- ja toimintakyvyn arviointeja. Jotta palvelupolut toimivat, tulee palvelupolun suunnittelemisessa olevien työntekijöiden tunnistaa toisensa ja hyödyntää olemassa oleva tieto ja asiantuntijuus yhdessä. Myös seuranta tulee olla hyvin suunniteltu tai tarkastuspisteet, jotta polkua voidaan tarvittaessa muuttaa tai korjata.

9.2 Mitä tulisi ottaa huomioon valmisteltaessaA) monialaista asiakassuunnitelmaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?B) työkyky- ja kuntoutuspalvelujen yhtenäistä tietopohjaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä?C) vastuutyöntekijä-mallia eniten tukea tarvitseville?

A) tulee tunnistaa osaamisen tarpeet asiakkaiden asioiden hoitamiseksi ja koota riittävä verkosto tuottamaan tietoa ja osaamista moniammatilliseen työryhmään, asiakassuunnitelmaan liittyvien tietojen käyttöoikeus kaikille, jotka niitä tarvitsevat, esim yhteinen tietoalusta. Lainsäädännön tulee tunnistaa myös terveydenhuollossa toimivien sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tekemä työ sekä se, että kaikki eivät ohjaudu sosiaalihuollon sosiaalityöhön eikä se on tarpeenmukaistakaan aina.

B) Tietojärjestelmät ovat erillisiä ja niissä tarvitaan suostumus asiakkaalta, ajoittain vaikeaa saada se, mikä voi johtua asiakkaan ymmärtämättömyydestä ja sairaudentunnottomuudesta tai sairaudesta. Terveydenhuollossa toimivat sosiaalihuollon työntekijät tulisi rinnastaa sosiaalihuollon sosiaalityöntekijöihin

C) Vastuutyöntekijän nimeäminen on tärkeää, joka toimii asiakkaan asioiden case managerina, hänellä on riittävä osaaminen ja ammatillinen valmius toimia tehtävässä ja riittävästi aikaa. Tämä tulisi nimetä yksiköstä, jossa asiakkaan asiat jo pääasiallisesti ovat tai niitä hoidetaan siellä.

9.3 Mitä muuta tulisi ottaa huomioon alaluvun 5.10 ehdotusten edistämisessä?

-

10. Sosiaaliturvajärjestelmän kannustin- ja byrokratialoukut (välimietinnön ehdotukset 26 ja 27)10.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 26 ja 27 osalta?

Tiedonkulku ja yhteinen tietoalusta helpottaa asioiden sujuvaa hoitamista.

11. Asumis- ja työperusteinen sosiaaliturva ja kansainvälinen liikkuvuus (välimietinnön ehdotukset 28, 29 ja 30)11.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotusten 28, 29 ja 30 edistämisessä?

Näitä tulisi yhdenmukaistaa ja selkeyttää, aiheuttaa paljon selvittelyä terveydenhuollon sosiaalityössä.

12. Syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistäminen ja yhdistäminen ansioturva huomioiden (komitean esitys seuraavalle hallitukselle)

12.1 Komitea esittää syyperusteisten perusturvaetuuksien yhtenäistämistä ja yhdistämistä ansioturva huomioiden alaluvussa 6.1. Tarkoituksena on selkeyttää ja yksinkertaistaa vaiheittain etuusjärjestelmää ja sen toimeenpanoa sekä helpottaa siirtymistä etuudelta toiselle. Mitä hyötyjä ja haasteita perusturvaetuuksien yhtenäistämiseen ja yhdistämiseen voi liittyä?

Kannatettavaa

12.2 Mihin suuntaan perusturvaetuuksien yhtenäistämistä tulisi kehittääA) etuuksien ehtojen osalta?B) toimeenpanon osalta?

-

13. Ehdotusten priorisointi13.1 Välimietinnössä on komitean 31 ehdotusta tuleville hallituksille. Mitä kolmea ehdotusta tulisi edistää ensimmäisenä ja miksi?

1. tietojensaannin varmistaminen eri toimijoiden kesken, yhteinen tietoaalusta
2. Moniammatillinen työskentely ja asiakassuunnitelma ja eri toimijoiden tunnistaminen, ketkä näitä asioita hoitavat
3. Asiakaskokemuksen hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä

14. Julkisen talouden kestävyys14.1 Sosiaaliturvauudistuksessa tehtävät ratkaisut voivat joko vahvistaa tai heikentää julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Komitea on linjannut, että uudistuksen tulee osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Tulisiko sosiaaliturvan uudistamisella tavoitella parannusta julkisen talouden kestävyteen pitkällä aikavälillä ja jos kyllä, niin miten?

-

15. Komitean linjaukset toisen kauden työlle15.1 Komitea on linjannut toisen kautensa työstä alaluvussa 6.2. Mikä luetelluista kokonaisuuksista on tärkein ja miksi?

-

15.2 Mihin suuntaan lueteltuja kokonaisuuksia tulisi kehittää?

-

16. Mitä muuta haluat todeta sosiaaliturvauudistuksesta?

-

Hornborg Sirpa
Terveysosiaalityöntekijät ry

